

Εἰς τὴν 25ην Μαρτίου (Διονύσιος Ψαριανός)

[Ἄγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Ἄγ. Γεώργιος ὁ Τροπαιοφόρος / Ἄγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Ὁρθοδοξία καὶ Ὁρθοπραξία](#)

Μαζὶ μὲ τὰς ἄλλας ὁμιλίας, ποὺ θὰ γίνουν σήμερον καὶ θὰ ἀκουσθοῦν ἐντὸς τῶν ἱερῶν ναῶν, ἃς ἀκουσθῆ παρακαλῶ καὶ ἡ ὁμιλία αὐτή, ἀφοῦ ἄλλως τε μᾶς παρέχεται ὁ χρόνος μέχρι τῆς ὥρας τῆς Δοξολογίας κατὰ τὸ ἐπίσημον πρόγραμμα. Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς ὁμιλητὰς εἶναι μᾶλλον βέβαιον ὅτι θὰ ἀγνοήσουν καὶ τὸν χῶρον τῆς Ἐκκλησίας ἐντὸς τοῦ ὁποίου θὰ ὁμιλήσουν καὶ τὴν συμβολὴν τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸ γεγονός τὸ ὁποῖον ἐορτάζομεν. Διὰ τοῦτο ἔτι μᾶλλον θὰ πρέπει νὰ ἀκουσθῆ σήμερον ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ χώρου, μία ὁμιλία ἢ ὁποία, ἔξω ἀπὸ ἰδεολογικὰς προκαταλήψεις, θὰ ἐκθέσῃ μὲ συντομίαν τὴν θέσιν καὶ τὸ ἔργον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τὴν ζωὴν τοῦ νέου Ἑλληνισμοῦ, πρὸ καὶ μετὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν, κυρίως δὲ κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῆς.

Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία διεδραμάτισε πράγματι σπουδαῖον πρόσωπον ὄχι μόνο εἰς τὴν διάσωσιν τῆς πίστεως τοῦ λαοῦ, τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως καὶ τῆς γλώσσης, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν προετοιμασίαν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἐνεργῶς συμμετέσχε μὲ πολλὰς καὶ μεγάλας θυσίας. Ἀλλὰ ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις εἶχε τὸ ἀτύχημα διὰ τὸ Ἔθνος νὰ συμπέσῃ εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος καὶ μετὰ τὴν Γαλλικὴν Ἐπανάστασιν, εἰς τοὺς χρόνους δηλαδὴ τοῦ διαφωτισμοῦ καὶ τῆς ἀρνήσεως, αἱ ιδέαι τῶν ὁποίων δυσμενῶς ἐπέδρασαν ἐπὶ τοῦ ἀναγεννωμένου Ἑλληνικοῦ Ἔθνους. Τὴν ἐπομένην τῆς μεγάλης Ἐπαναστάσεως ἡ Ἐκκλησία ὡς θεσμὸς καὶ ὁ ἱερὸς Κληρὸς, ὡς πνευματικὸς ὁδηγὸς τοῦ λαοῦ, ὄχι μόνον ἠγνοήθησαν, ἀλλὰ καὶ θετικῶς ἀπεκλείσθησαν ἀπὸ τὴν ζωὴν τοῦ νέου Κράτους.

Οἱ ἐχθροὶ τοῦ Ἔθνους καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἐδυσφήμησαν καὶ ἐσυκοφάντησαν τὸν ἱερὸν Κληρὸν, πολλοὶ δὲ καὶ ἐκ τῶν διανοουμένων μας μετὰ τὴν Ἐπανάστασιν ἐπὶ ἑκατὸν πενήντα τώρα χρόνια, προσκατειλημμένοι καὶ αὐτοὶ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ποτισμένοι μὲ τὸ πνεῦμα τῆς ἀρνήσεως, ἔφθειραν ὄχι ὀλίγον τὸ αἶσθημα τοῦ ὀρθοδόξου Ἑλληνικοῦ λαοῦ, τὸν ὁποῖον ἐζήτησαν νὰ ἀποκόψουν ἀπὸ τὴν παράδοσιν

του καὶ τὴν πατρῶαν εὐσέβειαν.

Ἄλλ' ἂν θὰ εἶχε κανεὶς νὰ κατηγορήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν, θὰ ἔλεγεν ὅτι πολλάκις τὸν τελείως δευτερογενῆ δι' αὐτὴν ἐθνικὸν σκοπὸν ἔθεσεν ὑπεράνω τῶν καθαρῶς θρησκευτικῶν καὶ πνευματικῶν τῆς ἔργων καὶ τοῦ ἰδίου τῆς συμφέροντος. Ἄλλ' ἀκριβῶς διὰ τοῦτο ὄχι νὰ κατηγορήσωμεν τὴν Ἐκκλησίαν δὲν ἔχομεν, ἀλλὰ καὶ οἱ Ἕλληνες καὶ ὅλοι οἱ βαλκανικοὶ λαοὶ αἰώνιον ὀφείλομεν εἰς αὐτὴν εὐγνωμοσύνην διὰ τὴν κένωσιν αὐτῆς καὶ τὰς θυσίας τῆς ὑπὲρ τοῦ Ἔθνους. Συνήθως ὀμιλοῦμε περὶ τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ ὀρθοδόξου Κλήρου καὶ τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸ Ἔθνος ἀπὸ τῆς ἐπομένης τῆς ἀλώσεως μέχρι τῆς Ἐπαναστάσεως, καὶ ἐννοοῦμεν τί προσέφερον αὐτὴ εἰς πρόσωπα καὶ εἰς ἄψυχον ὑλικὸν ἀλλ' εἶναι μεγαλυτέρας ἄξιας, ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς ἢ ζημία τὴν ὁποίαν αὐτὴ ὑπέστη, κενώσασα ἑαυτὴν καὶ ἄρασα τὸν βαρὺν σταυρόν, ὄχι πλέον τοῦ σωματικοῦ, ἀλλὰ τοῦ ψυχικοῦ μαρτυρίου.

Θὰ ἦτο βεβαίως ὑπερβολὴ καὶ ἄγνοια τῆς Ἱστορίας, ἐὰν ἐλέγομεν ὅτι ὁ ἱερὸς ἀγὼν τῶν Ἑλλήνων πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ἐλευθερίας ὑπῆρξεν ἔργον μόνον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἱεροῦ Κλήρου. Σύσσωμον τὸ Ἔθνος ἐξεσηκώθη πρὸς ἀποτίναξιν τοῦ βαρβαρικοῦ ζυγοῦ τῆς δουλείας· οἱ Πατριάρχαι, οἱ ἐπίσκοποι, οἱ παπάδες, οἱ καλόγηροι, οἱ διδάσκαλοι, οἱ ἔμποροι, οἱ ἄρματολοί, οἱ ὀπλαρχηγοί, οἱ καραβοκύρηδες, οἱ πυρποληταί, ὅλοι αὐτοὶ ἦσαν ἢ Ἐκκλησία, ὅλοι ἦσαν ἄνδρες πίστεως, καὶ ἦτο αὐτὴ ἢ πίστις ποὺ τοὺς ὤπλιζε μὲ ὑπομονήν, μὲ ἐλπίδα, μὲ εὐψυχίαν, μὲ πνεῦμα θυσίας. Κέντρον καὶ συνισταμένη τοῦ ἐθνικοῦ βίου ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας ὑπῆρξε πάντοτε ἢ Ἐκκλησία, ὄχι τόσον ὡς μία ἐξουσία ἐπὶ τοῦ λαοῦ καὶ ὀργάνωσις, ὅσο ὡς μία ἐσωτερικὴ πνοὴ καὶ δύναμις, ζωοποιοῦσα τὸ ἐθνικὸν σῶμα, ἐνοῦσα τὰ μέλη αὐτοῦ διὰ τῆς κοινῆς πίστεως καὶ συντονίζουσα τὰς ἐνεργείας του. Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ.

Εἶναι δὲ αὐτὸ ἀκριβῶς ἡ ἱστορικὴ νεοελληνικὴ πραγματικότητα, ἣτις ἀγνοεῖται κατ' ἐπιφυσίαν ξένων ἰδεολογικῶν σχημάτων τῆς νεωτέρας ἐποχῆς. Ἄλλ' ὁ ἐθνικὸς βίος τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις δὲν εἶναι ἔκφρασις κάποιας ἰδεολογίας, ἀλλὰ ἡ συνέχεια καὶ διατήρησις τῆς παραδόσεως τῆς φυλῆς, ἢ ὁποία παράδοσις εἶναι ἀδιάσπαστος, ἐνιαία καὶ κοινὴ, παράδοσις ἐθνικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ. Κάποιοι, ποὺ ἐπαναλαμβάνουν κοινούς τόπους, εἶδαν τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν ὡς μίαν λεπτομέρειαν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Εὐρώπης κατ' ἐπίδρασιν καὶ ὡς προέκτασιν τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως. Ἄλλὰ ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις τοῦ 1821 δὲν εἶναι ἢ πρώτη μετὰ τὸ 1453, ἢ ὁποία ἐπερίμενε τὴν Γαλλικὴν Ἐπανάστασιν διὰ νὰ τὴν μιμηθῇ. Ἐπειτα δὲ ὁ χαρακτήρ τῶν δύο ἐπαναστάσεων εἶναι ὀλωσδιόλου διάφορος καὶ ἀντίθετος. Ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάστασις εἶναι ἐπανάστασις κοινωνικὴ, ἀντιεκκλησιαστικὴ καὶ ἀντιχριστιανικὴ· ἡ Ἑλληνικὴ

Ἐπανάστασις εἶναι ἐπανάστασις ἐθνική, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπρωτοστάτησεν ἡ Ἐκκλησία καὶ ὁ Κληρὸς. Δὲν εἶναι βέβαια δυνατὸν νὰ ἀναπτύξωμεν ἐδῶ ὅσον πρέπει τὸ θέμα τοῦτο, νὰ ἀνασκευάσωμεν θέσεις καὶ νὰ διαλύσωμεν προκαταλήψεις, ἀλλὰ τοῦτο μόνον εἶναι ἀνάγκη νὰ λεχθῆ, ὅτι ἡ νεοελληνικὴ ἱστορικὴ πραγματικότης ἔχει ἓνα ἰδικὸν τῆς πραγματικὸν καὶ οὐσιαστικὸν περιεχόμενον, ἔξω ἀπὸ σχήματα καὶ ἰδεολογίας, αἱ ὁποῖαι συνετάραξαν τὴν Εὐρώπην καὶ συνταράσσουσιν ἤδη ὅλον τὸν κόσμον. Ἡ ρωμιοσύνη, μετὰ τὴν διάλυσιν τοῦ κράτους καὶ τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως, συνεσπειρώθη ὡς Ἐκκλησία καὶ ὡς Ἔθνος καὶ ἔζησε μὲ τὸ ὄραμα τῆς ἀναστάσεως τοῦ Γένους. Ὁ ἥρωὺς καὶ μάρτυρ βασιλεύς, ποὺ ἔπεσε τελευταῖος ὑπερασπιστῆς τῆς βασιλευούσης, εἶναι ὁ ὑπνώσας διὰ νὰ ἀναστῆ, καθὼς ἀκριβῶς ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀπέθανε καὶ ἀνέστη.

Ἀλλὰ μετὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν ὁ πολιτικὸς καὶ δημόσιος βίος μας ἤρχισε νὰ θεμελιώνεται ἔξω ἀπὸ τὴν παράδοσιν τοῦ Γένους, ἡ ὁποία τὸ ἐκράτησεν ὀρθὸν εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν του καὶ τὸ ὠδήγησεν εἰς τὸν μεγάλον ξεσηκωμὸν. Ἦκολούθησαν βέβαια τὰ νεώτερα κατορθώματα τῆς φυλῆς, ἀκόμη δὲ καὶ αἱ ἐθνικαὶ συμφοραὶ, καὶ ὅλα αὐτὰ ὡς μία συνέχεια καὶ προέκτασις πρὸς ὀλοκλήρωσιν τοῦ ἔργου τῆς μεγάλης Ἐπαναστάσεως· ἐν τούτοις αἰσθανόμεθα ὅτι εἴμεθα ἔξω ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ ἱεροῦ Ἀγῶνος.

Αὐτὸ τὸ πνεῦμα, ὡς τεκμήριον τῶν ἠθικῶν δυνάμεων αἵτινες ἐκίνουν τὸν ἱερὸν Ἀγῶνα, τὸ βλέπομεν εἰς τὸν λόγον αὐτῶν τούτων τῶν ἀγωνιστῶν, ὅστις εἶναι λόγος ζωῆς. Τὰ Ἀπομνημονεύματα τῶν ἀγωνιστῶν εἶναι μία πρώτη πηγὴ ζωντανοῦ λόγου καὶ καθαρᾶς ἱστορικῆς ἀληθείας, ὅσον καὶ ἂν δὲν θὰ πρέπει νὰ ἔχωμεν ἀπόλυτον ἐμπιστοσύνην εἰς ἀνθρώπους, ποὺ γράφουσιν πάντοτε μὲ κέντρον τὸ πρόσωπόν των καὶ τὴν ἰδικὴν των δρᾶσιν.

Ἀναγινώσκομεν ἐπὶ παραδείγματος εἰς τὰ Στρατιωτικὰ Ἐνθυμήματα τοῦ Κοζανίτου Νικολάου Κασομούλη·

«Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα, ὁ χαρακτήρ καὶ τὰ ἔθιμα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ βασιλείου μας, ἐδιατηρήθησαν ὑπὸ τὴν ἐπαγρύπνησιν τοῦ κλήρου μας... καὶ διὰ τῆς κοινῆς εὐλαβείας πρὸς τὴν ἁγίαν ἡμῶν θρησκείαν» (1).

Πόση πράγματι ἀμφισβήτησις καὶ πόση ἀνίερος πολεμικὴ δὲν ἔγινε περὶ τὸ σημεῖον τοῦτο, ὅχι μόνον ἀπὸ τοὺς ξένους, ποὺ δὲν ἐνόησαν ποτὲ τὴν Ὄρθοδοξίαν καὶ τὸ ἔργον τοῦ κλήρου μας, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς ἰδικούς μας, ποὺ ποτὲ δὲν ἐπίστευσαν ὡς ὀρθόδοξοι καὶ δὲν ἔζησαν ὡς Ἕλληνες.

Τὸ ποιὸς ἄνεμος ἤρχισε νὰ πνέη καὶ εἰς στὸν τόπον μας, ἀμέσως μόλις ἡ Ἑλλὰς ἔγινεν ἓνα μικρὸν ἐλεύθερον κράτος, τὸ βλέπομεν εἰς τὰ Ἀπομνημονεύματα τοῦ

ἄλλου ἐκείνου ἀγωνιστοῦ, τοῦ Μακρυγιάννη, ποῦ εἰς μεγάλην ἡλικίαν ἐκάθησε καὶ ἔμαθεν ὀλίγα γράμματα, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ γράψῃ καὶ νὰ μᾶς ἀφήσῃ τὴν πείρα του· «Ὅ,τι τοὺς λές. Ἡ θρησκεία δὲν εἶναι τίποτας», γράφει μὲ τὸ ἐπιγραμματικὸν του ὕφος, τὸ μοναδικὸν καὶ ἀνεπανάληπτον εἰς τὴν νεοελληνικὴν λογοτεχνίαν. «Ἡ θρησκεία δὲν εἶναι τίποτας» εἶναι ἡ ἀπάντησις τῶν ἐλευθέρων λεγομένων πνευμάτων καὶ τῶν ξεριζωμένων ἀνθρώπων, ποῦ δὲν καταδέχονται νὰ ἔχουν τὴν πίστιν τοῦ λαοῦ. Ὁ ἀγωνιστὴς Μακρυγιάννης μὲ τὴν πείραν του καὶ μὲ τὰ πέντε τραύματά του εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ Ἕθνους εἶχεν ἄλλην γνώμην, ποῦ δὲν εἶναι ἀπλῶς γνώμη, ἀλλὰ πίστις καὶ βίωμα καὶ πραγματικότης. «Ἡ πατρίδα τοῦ κάθε ἀνθρώπου καὶ ἡ θρησκεία εἶναι τὸ πᾶν», γράφει καὶ ὁμιλεῖ δι' αὐτοῦ ἡ ἱστορία καὶ ἡ παράδοσις τοῦ Ἕθνους ἀπὸ τὴν πανάρχαιον ἐποχὴν, ὡς μαρτυρία ὅτι «χωρὶς ἀρετὴ καὶ πόνο εἰς τὴν πατρίδα καὶ πίστη εἰς τὴν θρησκείαν ἔθνη δὲν ὑπάρχουν».

Οἱ Τοῦρκοι ἀντελήφθησαν καλύτερον ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας τὴν θέσιν καὶ τὴν σημασίαν τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν ἐθνικὴν μας ὑπόθεσιν. Ἦξευραν οἱ Τοῦρκοι διατὶ ὠδήγησαν εἰς τὴν ἀγχόνην ἢ ἔπιξαν εἰς τὴν θάλασσαν ἢ ἀπεκεφάλισαν ἔνδεκα Πατριάρχας. Ἦξευραν διατὶ ἐθανάτωσαν ἑκατὸν περίπου ἐπισκόπους· τοὺς ἐξέδειραν, τοὺς ἀνεσκολόπισαν, τοὺς ἀπηγχόνισαν, τοὺς ἀπεκεφάλισαν, τοὺς διεμέλισαν, σύροντες αὐτοὺς εἰς τὸν δρόμον. Εἰς ἕξ χιλιάδας ἀναβιβάζει ξένος περιηγητὴς τοὺς θανατωθέντας λειτουργοὺς τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος, ἄλλοι δὲ ὑπολογίζουν αὐτοὺς εἰς ἕτι περισσοτέρους.

Ένας πού άντελήφθη τήν θέσιν τῆς Ἐκκλησίας καί τήν σημασίαν της εἰς τόν ἔθνικόν μας βίον, «πολὺ βαθύτερον παρ' ὅσον οἱ παρ' ἡμῖν τὰ ξένα ἀνοήτως πιθηκίζοντες ἀντιπρόσωποι τοῦ ἀντικληρικοῦ πνεύματος», ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος Ἰωάννης Καποδίστριας. Ὅτι πράγματι ἐχαρακτήριζε τὸν Κυβερνήτην ἦτο «ἡ πεφωτισμένη πίστις εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἡ ἀκλόνητος αὐτοῦ εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἀφοσίωσις». Ὅθεν, πρὶν ἀκόμη καταβῆ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἔγραφεν εἰς ἐπιστολὴν του ὅτι «τὸ πρῶτιστον καὶ οὐσιωδέστατον τῶν καθηκόντων τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως εἶναι νὰ παράσχη εἰς τὸ Ἔθνος τὴν διδασκαλίαν τῆς πίστεως». Τῶν δὲ ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας τὸ ἔργον ἔβλεπεν ἤδη, μετὰ τὰς ἡμέρας τοῦ πολέμου, ὡς ἔργον πνευματικῆς διοικήσεως καὶ οἰκοδομῆς τῶν χριστιανῶν, οἵτινες ἔπρεπε νὰ στηριχθοῦν «μὲ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ μὲ τῆς Ὁρθοδοξίας τὴν ἀληθῆ ἄγκυραν». Ἡ ἐγκύκλιός του πρὸς τὸν ἱερὸν Κλήρον εἶναι κείμενον προφητικῆς πνοῆς καὶ ἀποστολικοῦ ὕφους. «Λαλήσατε», γράφει, «εἰς τὰς καρδίας τοῦ λαοῦ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, ὀρθοτομοῦντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας· κηρύξατε τὴν εἰρήνην εὐαγγελίσασθε τὴν ὁμόνοιαν διδάξατε τὴν φιλαδελφίαν, τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην, ἵνα ὧσιν οἱ πάντες ἓν ἓν Χριστῷ· στηρίξατε τὰς καρδίας τῶν πιστῶν εἰς τὰ θεία δόγματα· ἐμπνεύσατε εἰς αὐτοὺς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν πλησίον καὶ τὴν ὑποταγὴν εἰς τὰς Ἀρχάς...».

Ἀλλὰ τὸ ἔργον τοῦ μεγάλου ἐκείνου Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, ὅστις ἠθέλησε νὰ θεμελίωσῃ τὸν κοινωνικὸν καὶ πολιτικὸν βίον τοῦ νέου Ἑλληνικοῦ Κράτους ἐπὶ τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως τοῦ Ἔθνους, διεκόπη ἀποτόμως, ὅτε τὴν 27ην Σεπτεμβρίου τοῦ 1831 ἐδολοφονεῖτο εἰς τὸ Ναύπλιον πρὸ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, καθ' ἣν ὥραν μετέβαινεν εἰς τὴν θεῖαν Λειτουργίαν.

Μετέπειτα ἄλλοι ἄνθρωποι, ξένοι καὶ ἰδικοί μας, ἔδωκαν ἄλλην γραμμὴν εἰς τὴν διοίκησιν τῶν πολιτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων τοῦ τόπου μας, ὥστε ἐπὶ ἑκατὸν πενήντα χρόνια νὰ εἴμεθα σχεδὸν ἀποκεκομμένοι ἀπὸ τὴν πνευματικὴν καὶ ἔθνικὴν μας παράδοσιν. Ἡ παράδοσις αὐτὴ ἀναμφιβόλως εἶναι παράδοσις ἐκκλησιαστικὴ, εἶναι μνήμη καὶ ζωὴ τῆς ἀνατολικῆς Ὁρθοδοξίας, πού στηρίζει φυλετικὰ τὴν τελευταίαν φάσιν τῆς σημερινῆς ἔθνικῆς μας συγκροτήσεως. Ἐὰν δὲν ἀνατρέχωμεν εἰς αὐτὴν διαρκῶς καὶ ἂν δὲν τὴν διατηροῦμεν ἄσβεστον, μετατοπιζόμεθα καὶ γινόμεθα κοσμοπολιταὶ οὐμανισταί, θύματα τοῦ περιφημοῦ Διαφωτισμοῦ, ἀφελληνιζόμεθα καὶ ἀποδιώκομεν κατὰ τρόπον ἀγνώμονα τὰς ἡρωϊκὰς καὶ ζωντανὰς πηγὰς τῆς ὑποστάσεώς μας.

Εἰς τὰς 5 Ἀπριλίου τοῦ 1920, Κυριακὴν τοῦ Θωμᾶ, ἓνας διαπρεπῆς ὀρθόδοξος ἱεράρχης καὶ θεολόγος τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, ὁ Ἀντώνιος Μητροπολίτης Κιέβου, βαστάζων ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ τὰ στίγματα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἐλειτούργησε καὶ ἐκήρυξεν εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν ναὸν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ μεταξὺ τῶν ἄλλων εἶπε τὰ

ἐξῆς· «Εἶθε ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ αὐτοῦ... νὰ διατήρησῃ πάντας τοὺς θησαυροὺς τοῦ πνεύματος, τοὺς ὁποίους δὲν κατεδαπάνησεν, ἀλλ' ἐπηύξησεν ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν θλίψεων καὶ κατὰ τοὺς αἰῶνας τῆς δουλείας...».

Εἶθε, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί. Αὐτὴν τὴν εὐχὴν ἐπαναλαμβάνομεν καὶ ἡμεῖς σήμερον, ὅτε Ἐκκλησία καὶ Ἔθνος ἐορτάζομεν τὴν ἐπέτειον τῆς μεγάλης Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως. Ἀμήν.

† ὁ Σ.Κ.Δ.

* Ἐλέχθη στὸν Μητροπολιτικὸ Ἱ. Ν. τοῦ ἀγίου Νικολάου Κοζάνης στὶς 25 Μαρτίου 1982.

Ὑποσημείωση

1. Νίκ. Κασομούλης, Ἐνθυμήματα, τ. Α', σ. 1.

Πηγή: agiazoni.gr